

RAPPORT FOR DET PEDAGOGISKE TILBUDET PÅ OSLO KRISESENTER TILTAK FOR VOLDSUTSATTE BARN VED OSLO KRISESENTER 2018

Oslo Krisesenter utfører Oslo kommune sitt lovpålagte krisesenteroppdrag. Som eneste krisesenter i kommunen, betjener Oslo Krisesenter hele Oslo kommunes befolkning. Krisesentertjenestene i Oslo Kommune ble i 2013 konkurranseutsatt. Oslo Krisesenter vant anbudsrunder, og skal på bakgrunn av dette ha ansvar for krisesentertilbudet i Oslo frem til 2024.

Om Oslo Krisesenter og seksjonen:

Oslo Krisesenter skal ta imot voksne og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner, i henhold til «Lov om kommunale krisesentertilbud» (a 2010). Nær relasjon er definert som: partner, samboer, ektefelle, foreldre, barn eller annen nær familie.

Krisesenteret skal være et lavterskeltilbud uten krav om timebestilling eller henvisning.

Å leve med vold og overgrep over tid rammer den utsatte på alle områder i livet.

Vedvarende vold har en rekke fellestrekk. Samtidig kan volden også gi store individuelle variasjoner. Dette avhenger av faktorer som personlighet, voldens omfang og type, samt den støtten voldsutsatt får fra nettverket sitt.

Brukere som kommer til Bosenteret har ofte vært utsatt for vold over lengre tid. De ansatte skal tilstrebe å skape størst mulig trygghet for brukere som er i en kaotisk situasjon. Dette innebærer et systematisk arbeid med å avdekke behov og å finne egnede løsningsalternativer. Arbeidet på Bosenteret har som mål å hjelpe brukerne til å gjenvinne kontrollen over eget liv, primært ved hjelp av miljøterapi og samtaler.

Oslo Krisesenter har lang erfaring med arbeid med mennesker med minoritetsbakgrunn, prosjektarbeid og utvikling av tilbud. Oslo Krisesenter har et profesjonelt nettverk som omfatter både det offentlige hjelpeapparatet, samt frivillige organisasjoner.

Historikk og hensikt med et pedagogisk tilbud på Oslo krisesenter

I følge årsberetningen fra 2018, bodde det 220 barn på Oslo krisesenter i 2018. Halvparten av disse er under skolealder, noe færre enn tendensen fra tidligere år. Av de som er i skolealder er 42 barn mellom 12 og 18 år, noe som viser en økning fra tidligere år. Det er fortsatt få av barnehagebarna som har et ordinært barnehagetilbud i bydel, kun 32% i 2018. Bare 13 % av skolebarna har et organisert fritidstilbud utenom skoletiden i bydel. Disse tallene viser at

det er et behov for et pedagogisk tilrettelagt arbeid for barna som blir gående inne på Oslo krisesenter over tid.

Arbeidet med å få på plass et pedagogisk tilrettelagt tilbud for barn under skolepliktig alder på krisesenteret, ble startet så tidlig som i 2011. Siden da har vi hatt kontakt med Bydel St. Hanshaugen og Byrådsavdelingen. I en periode disponerte krisesenteret 6 barnehageplasser i St. Hanshaugen bydel. Denne ordningen ble avviklet av sikkerhetsmessige og kapasitetsmessige grunner. Det ble også søkt om barnehagedrift på krisesenteret, noe som ble avvist da lokalene ikke ble godkjent. I 2015 ble det innvilget prosjektmidler til å drive barnegrupper på krisesenteret på bakgrunn av kunnskapen vi har om hvor skadelig vold er for små barn, og hvor essensielt det er at fagfolk kommer tidlig inn for å avhjelpe og bearbeide volden barna har vært utsatt for og ikke minst hvor viktig det er at normalutviklingen blir støttet. I mai 2016 ble det ansatt en pedagog som gjennomførte samspillsgrupper for mødre og barn i barnehagealder, for å kunne tilby en arena hvor leken og relasjonen er i fokus når de bor på krisesenteret. Pedagogens hovedoppgave var å veilede og støtte mor i sin foreldrerolle, samt å støtte og hjelpe med å etablere/ reetablere en trygg tilknytning mellom barn og mor om nødvendig. Tilknytningsrelasjonen kan være preget av traumatiske opplevelser og forstyrret samspill på grunn av vold i hjemmet. I 2017 ble prosjektet etablert som et permanent tilbud på Oslo krisesenter, og det ble ansatt ytterligere én pedagog, for å gi et utvidet pedagogisk tilbud. Fast etablering av to pedagogstillinger på krisesenteret ga flere muligheter for miljøarbeid på huset. Dette innebærer samspillsgrupper slik det har vært fra begynnelsen, tettere oppfølging av enkeltbarn med behov for emosjonelt tilgjengelige voksne, et aktivitetstilbud for skolebarna med større voksenkontakt og aktiviteter i ferier.

Oslo krisesenter samarbeider tett med barnehager og skoler over hele byen for å sikre sikkerhet for de barna som fortsetter å gå på sin skole og barnehage, og for å sikre et undervisningsopplegg ved krisesenteret som er i samsvar med undervisningen i barnets ordinære klasse. Oslo Krisesenter har inngått et samarbeid med Utdanningsetaten, som gjennom Vestre Aker skole bemanner senteret med lærerkrefter til undervisning og leksehjelp for skolebarna som av sikkerhetsmessige grunner ikke kan fortsette på egen skole. Det var i 2018 ansatt en lærer i 100% stilling ved krisesenteret.

Gjennomføring i 2018

Det pedagogiske tilbudet er i dag strukturert gjennom et årshjul med faste dagsplaner, ukeplaner og sesongbaserte aktiviteter. Nedenunder vil vi si mer om hvordan de ulike delene av det daglige og ukentlige pedagogiske tilbudet har vært gjennomført i 2018. Det pedagogiske tilbudet gjelder for både kvinner og menn som kommer til krisesenteret. Likevel ser gjennomføringen noe forskjellig ut, da krisesenteret for menn av sikkerhetsmessige grunner er lokalisert på en annen adresse. Elementene i det pedagogiske tilbudet med fokus på samspill, individuell tilrettelegging og aktiviteter for barn etter skoletid gjelder både kvinner og menn og deres barn, mens gruppene som er beskrevet nedenfor er gjennomført på huset der kvinnene bor.

Samspillsgruppe

Når foreldre og barn kommer til krisesenteret er de i akutt behov for beskyttelse mot vold, trusler og seksuelt misbruk fra en nær relasjon. I en slik livssituasjon får omsorgsrollen mindre fokus, da foreldrene kan være sterkt traumatisert. Hensikten med samspillsgrupper er å gi mor en opplevelse av mestring i rollen som forelder, og gi barnet mulighet for lek sammen med mor og andre barn i egnede lekende omgivelser, som krisesenterets lekerom representerer. De gjentakende daglige gruppene har til hensikt å gi mor opplevelser og erfaringer som kan bidra til refleksjon, samtale og støtte fra pedagogene og andre ansatte på barneteamet, og forhåpentligvis bidra til større mestring i å håndtere barnas behov i situasjonen de befinner seg i når de kommer til krisesenteret.

Videre mål med gruppene har vært å hjelpe forelder og barn til å komme i faste rutiner, gi rom for lekende samspill, og å gi barnet mulighet til å engasjere sansene sine gjennom sansemotorisk lek og aktivitet, samt sang. Den trygge relasjonen er i fokus og barnet får hjelp til å regulere sin følelser på en ivaretagende måte, gjennom støtte i lek og utforsking, og trøst når barnet trenger dette.

I arbeidet med samspillsgruppene og det pedagogiske tilbudet har vi tatt utgangspunkt i Oslo Krisesenters fagplan om traumebevisst omsorg, hvor hovedprinsippene er trygghet, relasjon og reguleringsstøtte. Den teoretiske tilnærming for arbeidet som er brukt, er begrepene «Toleransevinduet» og den tredelte hjernen, «Trygghetssirkelen (COS)», samregulering, samt tilrettelegging av såkalte hjernebyggende aktiviteter, som balanse og sansemotorisk lek, og sang. Sang gir trening i felles oppmerksomhet, og skaper entusiasme og glede.

Vi har holdt på den opprinnelige strukturen på gruppene fra prosjektet med samspillsgrupper startet opp, hvor de faste momentene er samling, lek og avsluttende samling. Gruppene har vært gjennomført 3-4 formiddager i uka. I 2018 var det registrert 424 deltakelser av barn og 229 deltakelser av mødre på samspillsgruppene.

Individuell oppfølging

Tidvis kommer det barn til Oslo krisesenter som er sterkt preget av å ha levd i en utrygg og uforutsigbar hverdag. Foreldrene kan være så sterkt preget av krisen de er i, at de ikke mestrer å være emosjonelt tilgjengelig for sine barn. Derfor tilbyr vi, midt på dagen, noe tid for disse barna til å være alene, eller i små lekegrupper, sammen med en av pedagogene. Noen ganger har foreldrene behov for avlastning for å klare å være tilgjengelige og tilstede for barna sine, fysisk og emosjonelt. Andre ganger ser vi det mest hensiktsmessig å tilby forelderen tid på lekerommet alene med barnet sitt, med eller uten pedagogen til stede. Hensikten har vært å gi dette tilbudet gjennomsnittlig 3 dager i uken, da to av dagene går bort til turdag og fast møtevirksomhet. I 2018 ble det registrert 207 deltakelser av barn som fikk individuell oppfølging.

Aktiviteter etter skoletid

AKS, aktiviteter etter skoletid, er et tilbud for skolebarna som bor på krisesenteret, og som av sikkerhetsmessige grunner ikke kan bevege seg utenfor senteret. AKS gjennomføres 4 dager i uken. I 2018 er det registrert 395 deltakende barn på AKS. Tilbudet er populært og mange barn har deltatt jevnt over hele året. Skolebarna tilbys lek på vårt motorikkrom,

bordaktiviteter, fysisk aktivitet, rollelek, samt dataspill på senterets eget datarom for ungdom.

Hensikten med å ha et eget aktivitetstilbud til skolebarna, er å gi tilgang til de mest populære rommene på huset, med aldersspesifikk tilrettelagt aktivitet. Vi ser hvor viktig lek og positive opplevelser med andre jevnaldrende er når de bor på krisesenteret. Samtidig ser vi behov for tett voksenkontakt da mange av barna kan streve i samspill med andre barn og ha behov for tid med tilgjengelige voksne.

Turdag

Turdagen har blitt etablert som et fast tilbud én gang i uken sammen med lærer og skolebarn. Erfaringen er at dette tilbudet er populært i vår- og sommerhalvåret. Det er noe mer krevende å motivere til tur i vinterhalvåret, grunnet værforhold, mangel på klær, og færre tilgjengelige turdestinasjoner. I 2018 ble det registrert 123 deltakende barn og 44 voksne. Mange av de som bor på krisesenteret kan være lite kjent med aktivitetstilbud i byen og være engstelige for å gå ut alene, da det sikkerhetsmessig kan utgjøre en fare for familiene. Ut fra et traumesensitivt perspektiv vet vi samtidig at frisk luft, bevegelse og positive sanseerfaringer er viktig både for barn og voksne. Vi får jevnlig tilbakemelding fra mødre og barn om at det oppleves som en trygghet at vi ansatte følger med dem ut. De gir uttrykk for at det er godt å komme ut og oppleve ting for forelder og barn sammen, og at det er godt med et avbrekk fra den til tider monotone tilværelsen inne på krisesenteret.

Ferieaktiviteter

I skolenes ferier har pedagogene planlagt og gjennomført aktiviteter på og utenfor huset for foreldre og barn som har hatt mulighet til å bevege seg utenfor krisesenteret etter sikkerhetsmessige vurderinger, og som ikke har andre ferietilbud. I sommerferien har vi hovedsakelig dratt på turer i og utenfor Oslo, til strender, parker, museum, fornøylesparker, besøksgårder, kino og andre typer forestillinger og lekeplasser. I høst- og vinterhalvåret har vi gått på skøyter og deltatt på gratis skidag i regi av skiforeningen, samt vært på museum. I juleferien og påskeferien har pedagogene lagt til rette for tradisjonsrike aktiviteter. Barn og forelder er invitert og involvert i planlegging og gjennomføring av feiringene, noe vi erfarer har positiv effekt på miljøet og samspillet beboerne imellom på bosenteret. Totalt, i løpet av 2018, er det registrert 129 deltakende barn og 34 deltakende voksne.

Mødre møte

Hver fredag gjennom hele året tilbyr ansatte et møtepunkt for mødre på huset, kalt mødre møte. Det gjennomføres med en ansatt fra barne – og ungdomsteamet og en av pedagogene. I 2018 er det registrert 60 deltakelser på mødre møtene. Pedagogen bidrar til refleksjoner som er nyttig for mor- barn relasjonen. Temaer som tas opp i mødregruppene kan være hvordan man som mor håndterer barn i krise, eller lekens betydning for barn. Andre temaer er info om andre instanser, hva som skjer når man er utsatt for traumatiske opplevelser og hjernen er i alarmberedskap, «den tredelte hjernen», «toleransevinduet» og hvordan ta vare på seg selv mens man bor på krisesenteret. Det tas også opp håndtering av situasjoner og konflikter som oppstår på huset mens man bor her. Vi har også erfart at det er svært populært med yoga og avspenning.

Frivillige

Samtidig med at mødremøtene gjennomføres, har vi frivillige som passer barna til mødrene. Pedagogene har ansvar for å ivareta de frivillige, informere og gi veiledning om barna de skal passe, samt evaluere og debriefe i etterkant. Erfaringen viser at de frivillige har vært stabile og kommet fast i perioden det har vært ansatt pedagoger på huset, til forskjell fra tidligere. Evalueringen er at frivillige er mer stabile når de får tett oppfølging, noe det ikke var kapasitet til tidligere.

Prosjekter

Pedagogene har bidratt til planlegging og gjennomføring av ulike prosjekter rettet mot barn på krisesenteret, blant annet oppgradering av ungdomsrommet, fritidsutstyr til hyttene senteret har til rådighet for beboerne og prosjekt «Lesevenn», hvor frivillige fra Sanitetskvinnene kommer og har lese- og spillaktivitet for barna i helgene.

Evaluering

I denne delen vil vi si noe om erfaringer og utfordringer vi har opplevd i arbeidet med det pedagogiske tilbudet dette året.

Det pedagogiske tilbudet

Vår erfaring er at mødrene gjennomgående gir uttrykk for at de opplever samspillsgruppene som et verdifullt tilbud på dagtid. Mødre og barn benytter seg jevnt over godt av dette tilbudet. Vi ser at tilbudet blir benyttet hyppigst når mor og barn er nyankomne på krisesenteret, og at det i løpet av botiden blir benyttet i noe mindre grad, da mor må bruke mer tid i kontakt med hjelpeapparatet i forbindelse med reetablering, og derfor oppholder seg mindre på huset på dagtid. Målet med gruppene har hele tiden vært at gruppene skal være en arena for veiledning i samspill for mødre som kan ha behov dette, og samtidig være et godt leketilbud for barn sammen med sin egen mor. Pedagogene har lagt vekt på positiv støtte av mors samspill med sitt/sine barn. Det har vært spesielt fokus på å støtte mødre som er tydelig preget av krise og der hvor ansatte opplever barn med utrygge tilknytningsmønstre til mor. Vi opplever at det er forskjeller i mødrenes tilgjengelighet for veiledning. Vår erfaring er at dette kan handle om hvilke grad av krise mor og/eller barnet er i. Vi ser også at kapasiteten til å ta til seg veiledning kan endre seg, og mor blir mer mottakelig for innspill vedrørende barnets behov når de har bodd på krisesenteret en stund. Samtidig ser vi at det å bo lenge på krisesenteret kan gjøre at samspillet i relasjonen mor/barn kan få negative mønstre. Uavhengig av mødrenes fungering under oppholdet på krisesenteret, ser vi at samspillsgruppene gir en god ramme for lek, betydningsfull sosialisering med jevnaldrende og en hensiktsmessig erstatning for barn som går i egen barnehage, men som ikke kan dra dit på grunn av trusselbildet de lever under.

Individuell oppfølging er en viktig del av det pedagogiske tilbudet. Dette er også den delen av dagen som i minst grad er fast strukturert. Oslo krisesenter er et stort og dynamisk hus og vi jobber kontinuerlig med å skape rammer på huset som gir forutsigbarhet og virker reguleringsstøttende, innenfor rammen av akutt arbeid. Behovene på huset, i form av møter og andre aktiviteter har preget denne delen av det pedagogiske tilbudet i større grad enn samspillsgruppene og AKS. Samtidig oppleves det som en styrke at man helt fritt disponerer

tiden slik man ser det best for de barna som er på huset. En utfordring er hvor mange timer hvert enkelt barn har på lekerommet per dag. Dersom det er behov for én-én-oppfølging, får ikke nødvendigvis hvert barn så mye tid på lekerommet.

Å ha aktiviteter for skolebarna er både nødvendig og populært, da det legger til rette for relasjonsskapende situasjoner, noe vi ser er viktig når barn og ungdom bor her både på kort og lang sikt. Dette kan virke traumeregulerende, samt forebygge konflikter i miljøet, noe som skjer i større grad hvis ikke det er noe tilbud på huset til denne aldersgruppen. Tilbudet er godt etablert og aktivt i bruk. Vi ser samtidig mye potensiale i hva tiden kan brukes til, særlig når det faktisk er to pedagoger på jobb. Vi har et ønske om å, i enda større grad, bruke denne tiden til traumeregulerende og utviklende gruppeaktiviteter. Vi er i prosess på hvordan vi kan dra nytte av faglig verktøy innen vold- og traumbearbeiding som kan være hjelpsomt, samtidig som vi må forsikre oss om at vi får avsluttet det vi starter om vi går inn i slike prosesser. Her er tett samarbeid mellom pedagoger og kontaktpersonene for barn og unge avgjørende.

OKM (Oslo Krisesenter Mann)

Det er ikke mange barn som kommer med menn og bor på krisesenteret i løpet av et år. Når det likevel skjer, kobles en av pedagogene på kontaktpersonene og bidrar med besøk med fokus på samspill mellom far og barn. Pedagogen bidrar til å legge til rette for lek og gode opplevelser mellom far og barn. Det tilbys også tur for far og barn dersom det er ønskelig. Barneteamet har også fått til et samarbeid med en barnehage tilknyttet boligen for OKM. I noen perioder har det vært stor pågang blant kvinner med små barn samtidig som bemanningen blant pedagogene har vært redusert. Da vurderes det fra gang til gang hvordan dagen skal prioriteres og det pedagogiske tilbudet forvaltes. Opplevelsen er at samarbeidet har vært tett mellom pedagog og barnekontakt i møte med menn og deres barn.

Utfordringer ved utførelse av det pedagogiske arbeidet

Pedagogene er del av barneteamet på Oslo Krisesenter som sammen jobber for å sikre at barnets stemme blir gitt plass og oppmerksomhet i arbeidet med familien. Dette innebærer samtaler med barn og foreldre, møter knyttet til barnets situasjon og samspills- og lekegrupper med fokus på å møte den enkelte familien ut fra deres behov. Dette krever tett dialog og samarbeid mellom pedagogene og resten av barneteamet som jobber som kontaktpersoner for barn og unge. En utfordring vi erfarer er at rollene blir delt og at dialogen mellom kollegaer kan bli mangelfull. Dette påvirker hvor målrettet og meningsfullt arbeidet direkte med familien oppleves. Vi erfarer et skille mellom å jobbe direkte med barn og foreldre i miljøet, og arbeid med traumene gjennom samtaler. Dette mener vi er uheldig, og vi jobber kontinuerlig med å finne best mulig måte å organisere oss slik at tilbudet som gis til familien oppleves helhetlig og meningsfullt.

Vi ønsker blant annet å jobbe mer helhetlig i den forstand at erfaringene pedagogene gjør seg i gruppe med barn og foreldre, samt observasjoner om samspill, tas med i arbeidet med foreldrene og inn i samtalene med kontaktpersonene. Som pedagoger ønsker vi en arena til å jobbe med foreldrenes refleksjoner rundt samspill og tilknytning, men opplever liten arena til å utføre denne delen av arbeidet på da det kan oppleves som for mange personer og

prosjekter for foreldrene å forholde seg til. Vi jobber med å snakke mer konkret om barna og deres behov på teammøter og vi har koblet pedagoger og kontaktpersoner sammen i de sakene der vi ser det hensiktsmessig, med varierende hell. En annen mulighet for å kvalitetssikre et helhetlig arbeid med familien, er om barneteamet som helhet er mer tilgjengelige i miljøet. På den måten kan barneteamet jobbe mer helhetlig og traumesensitivt, og kan lettere ta med seg erfaringer og observasjoner inn i de fortrolige samtalene med beboerne.

Forutsigbarhet

Når det gjelder å gjøre det pedagogiske tilbudet tilgjengelig og forutsigbart for beboerne, har vi gjort noen grep. Vi har blant annet laget en fast ukestruktur med tidspunkt for de ulike gruppene, samt noe om hva det skal inneholde. Disse oversiktene henger tilgjengelig rundt på huset. Tidvis har vi også gitt ut planer til foreldrene for hver uke, noe som gjør det lettere for foreldrene å forutse hva som kommer, samt planlegge sine dager. Vi har likevel mye å gå på når det gjelder å opprettholde forutsigbarheten og informasjonsflyten overfor foreldrene. Det gjelder både det pedagogiske tilbudet, og krisesenteret som et traumedempende hus generelt.

Oppsummering og videre arbeid

Siden mai 2017 har det pedagogiske tilbudet vært fast etablert med to pedagoger. Målsetningen med et pedagogisk tilbud er videreført fra 2016 og 2017, med fokus på å støtte foreldre i aktiv krise i deres omsorgsrolle, og gi barn i barnehagealder på krisesenteret et pedagogisk tilbud, samt traumebevisst omsorg under oppholdet. Tilbudet er utvidet og inneholder nå individuell oppfølging i et fast tidsrom på dagen, samt AKS, aktiviteter etter skoletid, på slutten av dagen. Det er laget en fastere ukes- og månedsplan, som gjør tilbudet mer konkret og synlig for beboerne. For 2019 har vi et mål om å opprettholde arbeidet som nå er godt etablert, samt kontinuerlig jobbe med å gjøre samarbeidet mellom pedagogene og de øvrige ansatte på barneteamet tettere. For at tilbudet vi gir skal være mer helhetlig, og at opplevelsen av mening i det daglige arbeidet som pedagog med traumeregulerende tiltak for barn og foreldre blir tydeligere. Vi har en dialog på hvordan rollefordelingen på barneteamet skal se ut og vurderer å utføre oppgavene mellom kontaktpersonene og pedagogene noe annerledes i 2019.

Vedlegg:

- Revidert regnskap fra statsautorisert revisor
- Registrering av deltakelse på det pedagogiske tilbudet i 2018

Vedlegg 1

OPPSUMMERING AV DELTAKELSE PÅ DET PEDAGOGISKE TILBUDET I 2018

Aktivitet	Barn	Kvinner	Kommentar
Samspillsgruppe	424	229	
Oppfølging av enkeltbarn	207		
AKS	395		
Tur (1)	123	44	(1) Turer er inkludert turer utenfor huset i ferier.
Mødre møte		60	
Ferieaktivitet (2)	129	34	(2) Ferieaktiviteter inkluderer aktiviteter på huset i ferier.

Svakheter ved sammenregningen:

Vi har ikke fått til tur hver torsdag. Pga. lite godt vinter/regntøy, begrenser det seg noe når det er kaldt ute. I feriene har det imidlertid vært stor oppslutning om tur.

Barn som var på lekerommet mens mødre møtene fant sted er telt inn i samspillsgruppe, ikke som barn tilhørende mødre møtet.

Ferieaktivitet: Upresist hva som regnes med. Lekegrupper på huset vs. Tur ute...? Bør det spesifiseres mer?

Antall barn og voksne som har deltatt på aktiviteter, er tall for hvor mange som har vært på aktiviteten hver dag og gjenspeiler

ikke hvor mange som har bodd her i løpet av et år.

Et barn kan foreksempel ha mange deltakelser på AKS-tilbudet mens det har bodd her.